

DATUM SPS-sessie	12-2-2025
AAN	Provinciale Statenleden
ONDERWERP	Agenda met toelichting voor SPS-werksessie Omgevingsvisie en Omgevingsverordening

Op 12 februari 2025 vindt de eerste SPS-werksessie in het kader van de wijziging van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening plaats. Het betreft een beeldvormende en inspirerende sessie. De inbreng tijdens de sessie wordt meegenomen in de voorbereidingen voor het wijzigen van de Omgevingsvisie.

Deze werksessie heeft twee onderwerpen:

1. Scenariostudie
2. Provinciale belangen

Het programma ziet er als volgt uit:

13.30-15.00 uur: Scenariostudie

1. Inleiding: Aanleiding en context en methodiek en proces
2. Presentatie Scenariostudie door Gerwin de Vries, Ontwerpbureau Flux landscape architecture
3. Mogelijkheid tot reactie en vragen
4. Werksessie in deelgroepen op basis van vragen over inhoud en gebruik van de scenario's
5. Afsluiting met reflectie op resultaten werksessie

Op de volgende pagina is een korte toelichting op de scenariostudie en de werksessie genomen.

15.00-16.00: Provinciale belangen

1. Inleiding: waarom werken met provinciale belangen
2. Presentatie van de analyse van de huidige provinciale belangen
3. Werksessie op basis van dilemma's
4. Afsluiting met reflectie op resultaten werksessie

Vanaf pagina 3 is een toelichting op het werken met provinciale belangen en de resultaten van de eerste ambtelijke analyse van de huidige provinciale belangen opgenomen.

Toelichting deel 1: Scenariostudie

Samen met bureau *Flux landscape architecture* werken we aan een scenariostudie voor de provincie Utrecht. Hierin worden vier ruimtelijke lange termijn perspectieven voor de provincie Utrecht in 2100 uitgewerkt en vergeleken met ons huidige beleid. Tijdens de werksessie worden de bevindingen van deze studie gepresenteerd en kunt u het gesprek voeren over:

- De inhoud: waar vinden we elkaar en waar niet? Voor welke keuzes komen we te staan? Zijn we op de goede weg voor 2050?
- Consequenties voor beleid en proces: hoe maak je beleid adaptief met oog op de lange termijn? Wat kunnen we hiervan meenemen in de wijziging van de Omgevingsvisie?

Inhoudelijke toelichting op de studie:

In de ruimtelijke ontwikkeling nemen we bij keuzes over wat zich waar kan ontwikkelen en wat waar het beste kan, het langetermijnperspectief te weinig mee. Veel van waar we bij de provincie aan werken gaat over 2050, of vaak nog korter. Om nu de juiste beslissingen te kunnen nemen, ook in het kader van de wijziging van de Omgevingsvisie, is het belangrijk om ver vooruit te kijken. We missen nu echter de verbeeldingskracht die ons helpt om de verre toekomst bespreekbaar te maken.

Daarom hebben we een scenariostudie voor 2100 gedaan, met ons team van de wijziging van de Omgevingsvisie en ontwerpbureau Flux. Daarin worden vier ruimtelijke lange termijn perspectieven voor de provincie Utrecht uitgewerkt. Ze tonen verschillende hoeken hoe onze provincie er in 2100 uit zou kunnen zien, binnen wat we wenselijk en mogelijk achten:

- Metropolitaan Utrecht, een provincie met hoogstedelijke kwaliteiten en parkachtige natuurgebieden;
- Krachtige Utrechtse Regio's, waarin regionale karakteristieken worden benadrukt;
- Natuurlijke Utrechtse Delta, een toekomst waarin we meebewegen met de dynamiek van het water;
- Pragmatisch Utrecht, waarin vele verschillende initiatieven een plek kunnen vinden.

Het zijn inspirerende verhalen, verbeeld met aansprekende illustraties. We maken geen keuze voor een optimaal perspectief, maar gebruiken de toekomstbeelden als middel om met anderen het gesprek te voeren over de verschillende mogelijke toekomst en mogelijke ruimtelijke ordeningsprincipes die we daarbij kunnen inzetten.

We merken dat de scenariostudie goede gesprekken op gang brengt. Het verbindt domeinen. Het denken vanuit de lange termijn zet 'eigen' opgaven in perspectief en zo vinden we elkaar in gedeelde toekomstbeelden. Zo zetten we ontwerpend onderzoek in om de verre toekomst bespreekbaar te maken.

concept 13-1-2025

SCENARIOSTUDIE PROVINCIE UTRECHT VIER TOEKOMSTBEELDEN VOOR 2100

Toelichting deel 2: Provinciale belangen

Provinciale belangen en hun rol in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening

Provinciale belangen zijn belangen bij de fysieke leefomgeving waarbij de provincie een rol voor zichzelf ziet. Ons omgevingsbeleid (Omgevingsvisie, Omgevingsverordening, programma's) stellen we op voor onderwerpen die wij van provinciaal belang achten.

Om het provinciaal belang aan te geven, motiveren we waarom een bepaald onderwerp op provinciaal niveau wordt opgepakt. We kunnen daarbij een onderscheid maken tussen wettelijke taken en overige taken. Wettelijke provinciale taken zijn automatisch van provinciaal belang. Deze staan in de Omgevingsvisie, zodat eenieder die kennis neemt van ons omgevingsbeleid weet dat wij hiervoor een toegewezen rol hebben en waar die rol uit bestaat. De overige taken betreffen de beleidsvrijheid van de provincie om ook andere dan wettelijke taken op te pakken. Hiervoor kunnen we de aanduiding provinciaal belang gebruiken voor onze rol.

De provincie Utrecht heeft ervoor gekozen om in de Omgevingsvisie alle provinciale belangen te benoemen om daarmee duidelijk en voorspelbaar te zijn voor haar partners. Dit in navolging van de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie waarin ook het provinciaal belang geduid werd.

Provinciale belangen en de Omgevingswet

De Omgevingswet legt diverse taken voor de fysieke leefomgeving bij de gemeenten. Wil de provincie gebruikmaken van bevoegdheden uit de Omgevingswet, dan moet worden voldaan aan de eisen die zijn opgenomen in art. 2.3 lid 2 Omgevingswet, waarin is bepaald dat de provincie een taak of bevoegdheid kan uitoefenen indien sprake is van een provinciaal belang en dat belang niet op een doelmatige of doeltreffende manier door de gemeente kan worden uitgevoerd. Het subsidiariteitsbeginsel dwingt verder tot afweging en een motiveringsplicht waarom de taak of bevoegdheid doelmatiger door de provincie dan door de gemeente kan worden uitgeoefend.

In de memorie van toelichting bij de Omgevingswet is geen definitie gegeven van een provinciaal belang. Of een bepaald onderwerp als een provinciaal of nationaal belang kan worden aangemerkt, is afhankelijk van de bestuurlijke context op een bepaald moment. Dat geeft de provincies dus ruimte. Uit de memorie van toelichting volgt verder dat de onderwerpen die als provinciaal belang worden aangemerkt, kunnen worden vastgelegd in een beleidsnota, een omgevingsvisie of een programma.

Provinciale belangen en Rijksbelangen

Elke overheidslaag legt zelf de (niet wettelijke) belangen vast. Het Rijk heeft in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) de nationale belangen vastgelegd. Het Rijk geeft daarbij aan dat de nationale belangen de inhoudelijke belangen bij de fysieke leefomgeving zijn waarbij het Rijk een rol voor zichzelf ziet en waarvoor het kabinet in politieke zin aanspreekbaar is. De behartiging van de nationale belangen en de realisatie van de daaruit voortvloeiende beleidsdoelen en opgaven gebeurt echter niet alleen door het Rijk. Veel belangen zijn gedeeld, veel verantwoordelijkheden sluiten op elkaar aan.

Dit heeft tot gevolg, dat we bij het bepalen van de provinciale belangen ook naar de nationale belangen moeten kijken. Hoe kunnen we hier goed op aansluiten, zodat we gezamenlijk kunnen bepalen met welke en wiens instrumenten de belangen (en daaruit voortvloeiende beleidsdoelen en opgaven) het meest doelmatig en doeltreffend kunnen worden gerealiseerd.

Formuleren van provinciale belangen

De provinciale belangen die de provincie Utrecht op dit moment heeft, zijn thematisch geformuleerd. Ook is er in de formulering een suggestie van de mogelijk op te pakken rol gegeven. De formuleringen die veel terugkomen zijn:

- 'Bevorderen van'
- 'Ontwikkelen van'

- 'Voldoende ruimte bieden voor'
- 'Zorgdragen voor'
- 'Beschermen en benutten/ontwikkelen van'

Door deze manier van formuleren, kan eenieder die de Omgevingsvisie leest, een beeld hebben van wat ze van de provincie Utrecht kunnen verwachten. Een deel van de provinciale belangen duiden een rol aan waarin we ontwikkelingen mogelijk maken of kwaliteiten beschermen. Dat verloopt veelal via de omgevingsverordening. Andere provinciale belangen duiden meer in de richting van een coördinerende, aanjagende of stimulerende rol. Dit neemt vanzelfsprekend niet weg, dat voor elk provinciaal belang verschillende provinciale rollen opgepakt kunnen worden, afhankelijk van wat er nodig is.

Bij het formuleren is van belang te onderkennen dat provinciale belangen iets anders zijn dan ambities of doelstellingen. Het gaat om motiveren waar we als provincie over willen gaan en waarom we hierover willen gaan. Hierin wordt nog niet aangegeven wat we willen bereiken. Maar we zien hier wel een rol voor onszelf.

Om een voorbeeld te geven, voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het provinciaal belang uit 2021: *"Ontwikkelen en versterken van een robuust netwerk van natuur met hoge kwaliteit, en bevorderen van een betere leefbaarheid"*. De ambitie voor het NNN zoals opgenomen in de Omgevingsvisie provincie Utrecht valt uiteen in drieën:

- 2028: alle nieuwe natuur die nog nodig is voor het Natuurnetwerk Nederland heeft de functie natuur en is met hoogwaardige natuur ingericht.
- 2040: in totaal is 3.000 ha natuur in de Groene contour gerealiseerd en toegevoegd aan het NNN.
- 2050: binnen en buiten het Natuurnetwerk Nederland (NNN), in zowel het landelijk als het stedelijk gebied, is er in 2050 een gunstige staat van instandhouding van beschermde en bedreigde flora en fauna, en is de biodiversiteit ten opzichte van 1990 toegenomen.

We kijken vandaag naar de formuleringen van de belangen, niet van de ambities.

Analyse van huidige provinciale belangen

Onderdeel van de wijziging van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening is het tegen het licht houden van de huidige provinciale belangen om te bekijken of er wijzigingen of toevoegingen nodig zijn. De eerste ambtelijke analyse heeft opgeleverd dat er aanleidingen zijn om de formuleringen van belangen te wijzigen en om te kijken of de provinciale belangen compleet zijn. Dit heeft met name te maken met werkzaamheden en taken die de provincie sinds maart 2021 heeft opgepakt en die nog niet in de provinciale belangen staan. Het formuleren van deze extra provinciale belangen betekent dus niet direct extra taken en middelen inzet.

De provinciale belangen staan in de Omgevingsvisie in hoofdstuk 3 en zijn overgenomen in de toelichting bij de regels van de Omgevingsverordening. Ze worden per omgevingsvisiethema behandeld. De provinciale belangen kennen ieder een toelichting op het waarom van het provinciaal belang. Als bijlage is dit geheel opgenomen. In deze werksessie kijken we alleen naar de provinciale belangen zelf.

Op de volgende pagina's zijn de provinciale belangen voor de zeven thema's opgenomen. Ze zijn ingedeeld naar provinciale belangen voor wettelijke taken en provinciale belangen die we aanvullend geformuleerd hebben. Daarnaast zijn de suggesties opgenomen die de eerste ambtelijke analyse heeft opgeleverd en zijn ter toelichting en inspiratie de nationale belangen voor het betreffende thema opgenomen. Als laatste is de mogelijkheid om een provinciaal belang te gaan koppelen aan de kernboodschap van de omgevingsvisie: gezonde en veilige leefomgeving toegevoegd.

Daaraan voorafgaand worden enkele dilemma's geschetst waar tijdens de werksessie het gesprek over kan worden gevoerd, voorafgaand aan een gesprek over de thematische provinciale belangen.

Werksessie deel A – gesprek op basis van dilemma's

Zoals hierboven omschreven hebben wij een eerste ambtelijke analyse gemaakt om te kijken of de provinciale belangen compleet zijn en of ze gewijzigd moeten worden. Bij de uitwerking daarvan zijn een aantal keuzes te maken waarbij wij ook graag de input van uw Staten betrekken. Wij hebben een aantal dilemma's geformuleerd aan de hand waarvan wij met u het gesprek willen aangaan. Hieronder volgt een opsomming van geïdentificeerde dilemma's, met daarbij een toelichting waarom het nodig is om daarin een keuze te maken om de provinciale belangen goed te kunnen herijken.

Overkoepelend willen wij benadrukken dat provinciale belangen iets anders zijn dan de ambities of doelstellingen. Het gaat om motiveren waar we als provincie over willen gaan en waarom we hierover willen gaan. Het gaat niet om wat we willen bereiken.

1. Wat is een gewenst abstractieniveau van provinciale belangen?

Provinciale belangen kunnen op een hoog abstractieniveau worden geformuleerd, maar ook op een groter detailniveau worden vastgelegd.

Provinciale belangen van een hoog abstractieniveau kunnen kernachtig en allesomvattend worden geformuleerd. Er is dan één provinciaal belang per thema. Dit is overzichtelijk en biedt ruimte. We laten het als provincie losser/ ruimer interpreteerbaar waar we precies over willen gaan. Het geeft meer flexibiliteit om op een later moment in te vullen hoe deze belangen precies kunnen worden behartigd. We bieden tegelijkertijd ook minder duidelijkheid naar de buitenwereld waar we precies over willen gaan.

Bij provinciale belangen met een groter detailniveau, wordt een thema uiteen gesplitst in meerdere losse belangen. Daarmee leggen we in groter detailniveau vast waar we precies over willen gaan, wat meer duidelijkheid geeft aan onszelf en de buitenwereld. Dit biedt echter minder ruimte om in de toekomst nieuwe taken op te pakken, zonder dat het provinciaal belang gewijzigd moet worden.

Vragen:

- a. Waar ligt uw voorkeur, bij meer abstracte of meer specifieke provinciale belangen?*
- b. Welke voor- en nadelen ziet u voor de provinciale rol i.r.t. het abstractieniveau van provinciale belangen?*

2. Wanneer is een Rijks- waterschaps- of gemeentelijk belang (ook) een provinciaal belang?

Zoals hiervoor toegelicht, formuleert elke overheidslaag de eigen belangen. Een belangrijke opgave is om beleid zo goed mogelijk op elkaar aan te laten sluiten zodat wij als één overheid kunnen opereren en elkaars beleidsdoelen niet onnodig frustreren. Dit biedt ook kansen om opgaven in samenhang op te pakken en kennis en middelen daarin te bundelen. Dat betekent dat ook in de belangen aansluiting gezocht moet worden. Belangen zullen elkaar dus onvermijdelijk gedeeltelijk overlappen. De vraag hierbij is wanneer een belang in de fysieke leefomgeving zodanig is dat we het ook als provinciaal belang benoemen. Het is hierbij goed om te beseffen dat wij een zelfstandige bestuurslaag zijn en beleidsvrijheid hebben binnen de bandbreedte die de wetgeving toestaat. We kunnen hierin dus ook keuzes maken die bewust afwijken van nationaal of gemeentelijk beleid. In relatie tot gemeenten staat daar tegenover dat als we deze belangen naar ons toe trekken, dit weerstand kan oproepen daar waar gemeenten zich beperkt voelen in hun beleidsvrijheid.

Vragen

- a. In hoeverre bent u bereid gelijk te schakelen met de belangen van het Rijk (naast wettelijke taken)?*
- b. In hoeverre wilt u belangen formuleren voor onderwerpen waarvoor gemeenten en waterschappen in de fysieke leefomgeving belangen moeten of willen realiseren, maar waarbij wij menen dat de provincie een vraagstuk doelmatiger of effectiever op bovengemeentelijk niveau op kan pakken?*

3. Hoe verhouden provinciale belangen zich tot beschikbare middelen?

In de ideale wereld is er oneindig veel ruimte om alle zaken die wij willen regelen in de fysieke leefomgeving van de provincie te kunnen behartigen. In de werkelijkheid hebben wij te maken met beperkingen op het gebied van o.a. personele capaciteit en financiële middelen. De vraag is in hoeverre dit ook door kan of moet klinken in het formuleren van provinciale belangen. Er kan voor worden gekozen om dit als reden te gebruiken om selectief te zijn in het formuleren van provinciale belangen. Door specifiek aan te geven waar de provincie over wil gaan, ontstaat duidelijkheid en kan de slagkracht vergroot worden. Risico is wel dat sommige onderwerpen die de provincie eigenlijk ook belangrijk vindt, maar geen middelen voor heeft, onderbelicht blijven. Er kan ook voor gekozen worden om beperkingen in middelen geen rol te laten spelen en de provinciale belangen breed in te steken, zodat we zoveel mogelijk belangen noteren die we belangrijk vinden en waarin wij een rol voor onszelf zien.

Vraag

In hoeverre wilt u bij het identificeren van provinciale belangen een bewuste keuze maken in waar wij ons voor willen inspannen op basis van beschikbare middelen?

Werksessie deel B – gesprek in deelgroepen op basis van thema's

Op basis van een eerste ambtelijke analyse zijn voor de provinciale belangen die in de vigerende Omgevingsvisie (2021) zijn opgenomen voorstellen geformuleerd voor aanvullingen of wijzigingen. Hierbij is met name gekeken naar gewijzigde omstandigheden in de fysieke leefomgeving, aanvullende rollen die door het Rijk van ons worden verwacht en voortschrijdend inzicht op bepaalde beleidsthema's.

Op de volgende pagina's is eerst aangegeven wat de huidige provinciale belangen zijn in de vigerende Omgevingsvisie (zowel wettelijke als andere provinciale belangen). Ze zijn t.b.v. deze werksessie per thema genummerd. Daaronder is aangegeven welke suggesties voor herformuleren, verplaatsen of toevoegen de eerste ambtelijke analyse heeft opgeleverd. Onderaan elke pagina staan ter inspiratie de nationale belangen die gelden voor de betreffende thema's.

De Omgevingsvisie heeft als rode draad de gezonde en veilige leefomgeving die circulair en inclusief is. Hier is nu geen apart provinciaal belang voor geformuleerd. Er kan voor gekozen worden om dit bij de wijziging van de Omgevingsvisie wel te gaan doen. Ook hiervoor is op de volgende pagina's een suggestie opgenomen.

Het verzoek is om in drie deelgroepen hierover het gesprek te gaan voeren. Elke groep heeft enkele thema's uit de Omgevingsvisie en kijkt ook naar de vraag of ze een overkoepelend belang zouden willen formuleren.

Groep 1:

- Stad en land gezond
- Klimaatbestendig en waterrobuust
- Overkoepelend provinciaal belang formuleren?

Groep 2:

- Duurzame energie
- Vitale steden en dorpen
- Duurzaam, gezond en veilig bereikbaar
- Overkoepelend provinciaal belang formuleren?

Groep 3:

- Levend landschap, erfgoed en cultuur
- Toekomstbestendige natuur en landbouw
- Overkoepelend provinciaal belang formuleren?

Thema: Stad en land gezond

Huidige provinciale belangen, vastgesteld op 10-03-2021

Provinciaal belang met wettelijke basis

1. Bevorderen van een gezonde leefomgeving.
2. Bevorderen van een veilige inrichting van de leefomgeving.

Overig provinciaal belang

3. Versterken van onderlinge relatie tussen 'stad' en 'land'
4. Zodanige condities scheppen dat een goede recreatieve structuur wordt behouden en versterkt.
5. Bevorderen van een inclusieve samenleving

Resultaten ambtelijke analyse

Suggesties voor herformulering

- Ad 3: Versterken van onderlinge relatie tussen *stedelijk en landelijk gebied*.
Ter toelichting: Hiermee is er een betere verbinding met de aanduidingen op de kaart. Eventueel nog te verbreden naar het versterken van onderlinge relaties tussen zoneringen in algemene zin.
- Ad 4: wijzigen in: "Behouden en versterken van goede en aantrekkelijke recreatieve voorzieningen".
Ter toelichting: Hiermee wordt onze rol beter geduid en is deze formulering meer in lijn met de andere formuleringen.
- Ad 5: "Bevorderen van een inclusieve samenleving" verplaatsen naar overkoepelend thema "gezonde en veilige leefomgeving" (zie achteraan in dit document).

Suggesties voor nieuwe belangen

- Geen

Nationale belangen

Nationaal belang

- Waarborgen en bevorderen van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving.
- Waarborgen van een goede toegankelijkheid van de leefomgeving.

Thema: Klimaatbestendig en waterrobuust

Huidige provinciale belangen, vastgesteld op 10-03-2021

Provinciaal belang met wettelijke basis

1. Ontwikkelen van een robuust en duurzaam bodem- en watersysteem.

Overig provinciaal belang

2. Bevorderen van een klimaatbestendige leefomgeving
3. Bevorderen van het afremmen van bodemdaling

Resultaten ambtelijke analyse

Suggesties voor herformulering

- Ad 2: Verplaatsen naar overkoepelend belang 'gezonde en veilige leefomgeving' (zie achteraan in dit document) of 'klimaatbestendigheid' toevoegen aan een nieuw te formuleren belang..

Suggesties voor nieuwe belangen met een wettelijke basis

De provincie heeft er wettelijke taken bijgekregen die in een apart provinciaal belang gevat kunnen worden.

- Het duurzaam veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening.
- Bevorderen van een waterveilige leefomgeving (kan ook toegevoegd worden aan belang 2).

Nationale belangen

Nationaal belang

Beperken van klimaatverandering.

Waarborgen van de waterveiligheid en de klimaatbestendigheid (inclusief vitale infrastructuur voor water en mobiliteit).

Waarborgen van een goede waterkwaliteit, duurzame drinkwatervoorziening en voldoende beschikbaarheid van zoetwater.

Thema: Duurzame energie

Huidige provinciale belangen, vastgesteld op 10-03-2021

Provinciaal belang met wettelijke basis
Geen
Overig provinciaal belang
1. Bijdragen aan het verminderen van energiegebruik.
2. Bevorderen van en voldoende ruimte bieden aan de realisatie van duurzame energiebronnen.

Resultaten ambtelijke analyse

Suggesties voor herformulering

- Ad 2: warmtebronnen toevoegen in de formulering.

Suggesties voor nieuwe belangen

De provincie heeft in de afgelopen periode meer verantwoordelijkheden gekregen, zoals via het Klimaatakkoord en de P-Miek. Hiervoor kunnen provinciale belangen geformuleerd worden:

- Bijdragen aan het afbouwen van het gebruik van primaire abiotische grondstoffen.
- Beperken van de uitstoot van broeikasgassen en bijdragen aan opvang/opslag van CO₂.
- Bevorderen van en voldoende ruimte bieden aan de voor ontwikkelingen benodigde energie-infrastructuur, voor zowel elektriciteit als warmte.
- Bevorderen van netbewuste keuzes in ruimtelijke ontwikkelingen en het energiesysteem.

Er kan ook gekozen worden voor 1 abstracter geformuleerd belang dat alles omvat:

- Het bevorderen van een duurzaam, robuust en betaalbaar provinciaal energiesysteem van de toekomst.

Nationale belangen

Nationaal belang
Realiseren van een betrouwbare, betaalbare en veilige energievoorziening, die in 2050 CO ₂ -arm is, en de daarbij benodigde hoofdinfrastructuur.
Waarborgen van de hoofdinfrastructuur voor transport van stoffen via (buis)leidingen.

Thema: Vitale steden en dorpen

Huidige provinciale belangen, vastgesteld op 10-03-2021

Provinciaal belang met wettelijke basis

Geen

Overig provinciaal belang

1. Bevorderen van binnenstedelijke ontwikkeling
2. Voldoende ruimte bieden voor het realiseren van een op de behoefte aansluitend aanbod van woningen en woonvoorzieningen
3. Voldoende ruimte bieden voor het functioneren en versterken van een circulaire en innovatieve regionale economie.
4. Voldoende ruimte bieden voor behoud en versterking van een goede retailstructuur.

Resultaten ambtelijke analyse

Suggesties voor herformulering

De provincie krijgt er voor dit thema een wettelijke taak bij als de wet regie op de volkshuisvesting in werking treedt. Dit is vervat in de suggestie om het 2^e belang te verbreden. De andere herformuleringen worden voorgesteld, om de rol die de provincie op dit moment pakt beter te duiden.

- Ad 1: Bevorderen van *zorgvuldig en efficiënt ruimtegebruik in binnenstedelijk gebied*”.
- Ad 2: Voldoende ruimte bieden voor het realiseren van een op de behoefte aansluitend aanbod van *passende* woningen en woon(zorg)voorzieningen.
Eventueel aanvullen met ‘bevorderen’ om duidelijk te maken dat we niet alleen ruimte bieden maar ook bijdragen aan het versnellen van ontwikkelingen.
- Ad 3: Voldoende ruimte *van de juiste kwaliteit* bieden voor het functioneren van een *toekomstbestendige*, circulaire en innovatieve regionale economie.
- Ad 4: Voldoende ruimte *van kwaliteit* bieden voor behoud en versterking van een *aantrekkelijk voorzieningenniveau in centrumgebieden*.

Suggesties voor nieuwe belangen

- Het versterken en behouden van vitale kernen.
Ter toelichting: De provincie pakt steeds meer ook een rol voor vitaliteit in kernen. Dit kan in een apart provinciaal belang geduid worden.

Nationale belangen

Nationaal belang

- Zorg dragen voor een woningvoorraad die aansluit op de woonbehoeften.
- Zorg dragen voor nationale veiligheid en ruimte bieden voor militaire activiteiten.
- Realiseren van een toekomstbestendige, circulaire economie.
- Waarborgen en versterken van een aantrekkelijk ruimtelijk-economisch vestigingsklimaat.

Thema: Duurzaam, gezond en veilig bereikbaar

Huidige provinciale belangen, vastgesteld op 10-03-2021

Provinciaal belang met wettelijke basis
1. Zorgdragen voor instandhouding van de provinciale infrastructuur en een adequaat provinciaal OV-netwerk.

Overig provinciaal belang
2. Zorgdragen voor en voldoende ruimte bieden aan goede, duurzame en veilige bereikbaarheid van woon-, werk- en vrijetijdslocaties.

Resultaten ambtelijke analyse

Suggesties voor herformulering

- Ad 1: Dit provinciaal belang kan in 2-en geknipt worden vanwege de wettelijke taak als decentrale OV-autoriteit. Dit is een andere rol dan het in stand houden van infrastructuur.
- Ad 1: de modaliteiten uit de toelichting (zie de bijlage) kunnen ook in het belang opgenomen worden: 'provinciale wegen, vaarwegen, fiets- en wandelinfrastructuur en traminfrastructuur'

Suggesties voor nieuwe belangen

- Zorgdragen voor voldoende fysieke ruimte bij ruimtelijke ontwikkelingen om het mobiliteitssysteem in stand te houden en te ontwikkelen.
Ter toelichting: Er vinden steeds meer ontwikkelingen plaats in de provincie. De ontwikkelruimte voor het mobiliteitssysteem waarborgen draagt bij aan onze wettelijke taken.

Nationale belangen

Nationaal belang
Waarborgen en realiseren van een veilig, robuust en duurzaam mobiliteitssysteem.
In stand houden en ontwikkelen van de hoofdinfrastructuur voor mobiliteit.

Thema: Levend landschap, erfgoed en cultuur

Huidige provinciale belangen, vastgesteld op 10-03-2021

Provinciaal belang met wettelijke basis

1. Beschermen en benutten van de *Outstanding Universal Value* van UNESCO Werelderfgoed
2. Zorgdragen voor een hoogwaardig aanbod cultuur en erfgoed.

Overig provinciaal belang

3. Ontwikkelen van kernkwaliteiten van het landschap en behouden van aardkundige waarden.
4. Beschermen en benutten van de waarden van de cultuurhistorische hoofdstructuur.

Resultaten ambtelijke analyse

Suggesties voor herformulering

Belangen 2, 3 en 4 kunnen geherformuleerd worden om beter te duiden welke rol de provincie pakt.

- Ad 1: Outstanding Universal Value wijzigen in uitzonderlijke universele waarde
- Ad 2: wijzigen in: Zoveel mogelijk mensen kunnen cultuur beoefenen, beleven en ervaren en we dragen bij aan een sterke en toegankelijke cultuursector.
- Ad 3 aanvullen: Richting geven aan behoud en ontwikkeling van kernkwaliteiten ...
- Ad 4: wijzigen in: Beschermen, benutten en beleven van de cultuurhistorische waarden

Suggesties voor nieuwe belangen

- Geen

Nationale belangen

Nationaal belang

Behouden en versterken van cultureel erfgoed en landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten van (inter)nationaal belang.

Thema: Toekomstbestendige natuur en landbouw

Huidige provinciale belangen, vastgesteld op 10-03-2021

Provinciaal belang met wettelijke basis

1. Ontwikkelen en versterken van een robuust netwerk van natuur met hoge kwaliteit en bevorderen van een betere beleefbaarheid.
2. Behoud en versterken van de biodiversiteit
3. Beschermen en ontwikkelen van houtopstanden

Overig provinciaal belang

4. Bevorderen van een duurzame en economisch rendabele landbouw

Resultaten ambtelijke analyse

Suggesties voor herformulering

- Ad 1: als volgt aanpassen: Ontwikkelen, versterken *en in stand houden* van een robuust netwerk van natuur met hoge kwaliteit.
- Ad 3: wijzigen in: "uitbreiden, revitaliseren en beschermen van bos".
Dit om aan te geven dat er een ontwikkelopgave is op basis het provinciaal strategisch bosbeleid.
- Ad 4: als volgt aanvullen: Bevorderen van een duurzame en economisch rendabele landbouw die dichtbij de inwoners staat en bijdraagt aan een vitaal landelijk gebied.

Suggesties voor nieuwe belangen

- Behouden en versterken van waarden van natuurlijke ecosystemen voor de mens.
Ter toelichting: In het 1^e provinciaal belang hierboven is beleefbaarheid voor de mens gekoppeld aan de ontwikkeling van natuur. Het voorstel is om dit los te koppelen, omdat het hier een wezenlijk andere rol betreft.
- Bevorderen van duurzame consumptie van lokaal geproduceerd voedsel en gezonde voeding.
Ter toelichting: De provincie pakt steeds meer een rol op het gebied van voedsel. Dit kan in een apart provinciaal belang gevat worden.
- NB: Mogelijk zijn aanvullingen nodig op basis van de Natuurherstelverordening en het UPLG. Dit wordt de komende tijd onderzocht.

Nationale belangen

Nationaal belang

- Ontwikkelen van een duurzame voedsel- en agroproductie.
- Verbeteren en beschermen van natuur en biodiversiteit.
- Ontwikkelen van een duurzame visserij.

Kernboodschap: gezonde en veilige leefomgeving

Huidige provinciale belangen

Geen

Resultaten ambtelijke analyse

Suggesties voor herformulering

- N.v.t.

Suggesties voor nieuwe belangen

De Omgevingsvisie heeft als rode draad de gezonde en veilige leefomgeving. Hier zijn geen aparte provinciale belangen voor geformuleerd. Door dit wel te doen, kan ook de rol van de provincie geduid worden die net 1 op 1 te koppelen is aan 1 thema. De analyse heeft vijf suggesties hiervoor opgeleverd, geïnspireerd op de meer overkoepelende nationale belangen en gebaseerd op de huidige teksten van de rode draad, inclusief voorgenomen wijzigingen uit de startnotitie.

- Het bereiken en in stand houden van een klimaatbestendige, veilige, aantrekkelijke en gezonde leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit voor inwoners.
- Het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.
- Bevorderen van een inclusieve samenleving. (staat nu bij Stad en land gezond)
- Faciliteren van de transitie naar een circulaire samenleving.
- Realiseren van gebiedsontwikkelingsprojecten die gemeente- of regiogrensoverstijgend zijn.

Nationale belangen

Nationale overkoepelende belangen
Bevorderen van een duurzame ontwikkeling van Nederland als geheel en van alle onderdelen van de fysieke leefomgeving.
Realiseren van een goede leefomgevingskwaliteit.
Waarborgen en versterken van grensoverschrijdende en internationale relaties.

Bijlage: paragraaf uit Omgevingsvisie met huidige provinciale belangen

3.3 Provinciale belangen

Ons omgevingsbeleid maken we voor onderwerpen die wij van provinciaal belang achten. Om het provinciaal belang aan te kunnen geven, moeten we motiveren waarom een bepaald onderwerp op provinciaal niveau wordt opgepakt. Hierna volgt onze lijst van provinciale belangen met een toelichting op de overwegingen. Hierbij zijn ook de wettelijke taken opgenomen, om eenduidigheid in onze werkwijze te brengen. De aard van het provinciaal belang bepaalt welke instrumenten we voor een opgave inzetten. De provinciale belangen zijn ingedeeld conform de paragrafen in hoofdstuk 4. Integrale en gemeentegrensoverschrijdende gebiedsontwikkelingsprojecten die bijdragen aan de provinciale belangen kunnen wij ook als provinciaal belang aanmerken. In dit verband noemen wij het programma Hart van de Heuvelrug.

Stad en land gezond

<i>Provinciaal belang</i>	<i>Toelichting</i>
Bevorderen van een gezonde leefomgeving.	De provincie heeft wettelijke/ (boven)regionale taken op het gebied van geluid, stilte, luchtkwaliteit, geur en waterkwaliteit. Het betreft het beperken van de milieubelasting vanuit diverse bronnen naar waarden die niet negatief bijdragen aan de gezondheid van onze inwoners.
Bevorderen van een veilige inrichting van de leefomgeving.	De provincie heeft wettelijke/ (boven)regionale taken op het gebied van waterveiligheid, externe veiligheid en verkeersveiligheid op en rond de provinciale infrastructuur.
Versterken van onderlinge relatie tussen 'stad' en 'land'	De zones rondom de kernen vormen de verbinding tussen het stedelijk en het landelijk gebied. Ze hebben invloed op kwaliteit en uitstraling van de steden en dorpen en van het landelijk gebied. Tegengaan leegstand en verrommeling draagt bij aan vitaliteit van de kern.
Zodanige condities scheppen dat een goede recreatieve structuur wordt behouden en versterkt.	De recreatieve structuur bestaat uit routenetwerken, waterwegen en voorzieningen zoals recreatieterreinen, verblijfsaccommodaties en zwemwater. Het overschrijdt gemeente- en provinciegrenzen. De provincie richt zich op een evenwichtige spreiding van toeristen en recreanten over stad en landelijk gebied, een op de vraag aansluitend aanbod en zorg voor behoud van stilte voor de rustzoekende mens.
Bevorderen van een inclusieve samenleving	De provincie kan met haar taken voor de fysieke leefomgeving ook voorwaarden scheppen voor een inclusieve samenleving. Bijvoorbeeld op het gebied van openbaar vervoer of de woningbouwprogrammering. Ook kan ze hiermee bijdragen aan sociale samenhang en aan dat iedereen mee kan doen in de maatschappij.

Klimaatbestendig en waterrobuust

<i>Provinciaal belang</i>	<i>Toelichting</i>
Bevorderen van een klimaatbestendige leefomgeving.	De aanpak van de door klimaatverandering veroorzaakte wateroverlast, hittestress, overstromingen en droogte is vaak regionaal. Er is ruimte nodig voor afdoende klimaatbestendige ingrepen en regionale afstemming en samenwerking om te komen tot een klimaatadaptieve inrichting van de fysieke leefomgeving.
Ontwikkelen van een robuust en duurzaam bodem- en watersysteem.	De provincie heeft wettelijke taken op het gebied van de bodem- en watersystemen (zowel grond- als oppervlaktewater). Toekomstige veranderingen en ontwikkelingen vragen om het behoud van een duurzaam evenwicht tussen benutten en beschermen op provinciaal niveau. Het regionale bodem- en watersysteem is de drager van de bovengrondse ruimtelijke ontwikkelingen. Het systeem stopt niet bij gemeentelijke grenzen en vraagt om regionale keuzes. Waarin de provincie rekening houdt met gebied specifieke belangen en opgaven.
Bevorderen van het afremmen van bodemdaling.	Afremmen van bodemdaling vergt een gemeentegrensoverschrijdende, (boven)regionale aanpak.

Duurzame energie

<i>Provinciaal belang</i>	<i>Toelichting</i>
Bijdragen aan het verminderen van energiegebruik.	De provincie draagt bij aan de inzet op besparing om de impact van de energietransitie te verminderen. Als de energievraag afneemt, wordt de druk op de ruimte voor het realiseren van duurzame energie beperkter.
Bevorderen van en voldoende ruimte bieden aan de realisatie van duurzame energiebronnen.	De realisatie van duurzame energiebronnen vergt een regionale aanpak, omdat de impact veelal verder gaat dan een individuele gemeente. De uitwerking van provinciale en nationale ambities voor energietransitie vraagt om regie op provinciaal schaalniveau. Daarnaast zijn wij bevoegd gezag voor het mogelijk maken van een deel van de duurzame energieprojecten.

Vitale steden en dorpen

<i>Provinciaal belang</i>	<i>Toelichting</i>
Bevorderen van binnenstedelijke ontwikkeling.	Binnenstedelijke ontwikkeling, dat wil zeggen binnen het stedelijk gebied van steden, dorpen en overige kernen, inclusief transformatie, herstructurering en de aanpak van leegstand, heeft bovengemeentelijke aspecten, omdat we te maken hebben met regionale markten voor woon- en werk- en kantoorlocaties. Het gaat daarbij om regionale afstemming en het creëren van een gelijk speelveld in alle gemeenten.
Voldoende ruimte bieden voor het realiseren van een op de behoefte aansluitend aanbod van woningen en woonvoorzieningen.	Er is een regionale woningmarkt die vraagt om regionale programmering en afstemming. Het gaat om een aanbod dat op regionaal niveau in kwantitatieve en kwalitatieve zin is afgestemd op de (toekomstige) behoefte en de vraag van alle woningzoekenden, qua woningtype en woonmilieu en qua betaalbaarheid.
Voldoende ruimte bieden voor het functioneren en versterken van een vitale, circulaire en innovatieve regionale economie.	De markten voor kantoren en bedrijventerreinen functioneren op regionaal niveau. Dit vraagt om regionale programmering en afstemming. Het gaat om een aanbod dat op regionaal niveau in kwantitatieve en kwalitatieve zin aansluit bij de behoefte.
Voldoende ruimte bieden voor behoud en versterking van een goede retailstructuur.	Een gevarieerd en bereikbaar aanbod van winkels is medebepalend voor de binnenstedelijke kwaliteit en de typering van woonmilieus. Ontwikkelingen in de ene gemeente kunnen gevolgen hebben voor de retailstructuur in de andere gemeente.

Duurzaam, gezond en veilig bereikbaar

<i>Provinciaal belang</i>	<i>Toelichting</i>
Zorgdragen voor en voldoende ruimte bieden aan goede, duurzame en veilige bereikbaarheid van woon-, werk- en vrijetijdslocaties.	Mobiliteitssystemen overstijgen veelal het lokale niveau en zelfs het regionale niveau. Het gaat om het zo optimaal en zo duurzaam mogelijk afstemmen van ruimtelijke ontwikkeling en mobiliteit, én het met elkaar verbinden van vraag en aanbod en een verdere integratie van de verschillende vervoerwijzen en netwerken.
Zorgdragen voor instandhouding van de provinciale infrastructuur en een adequaat provinciaal OV-netwerk.	De provincie heeft een verantwoordelijkheid voor provinciale wegen en fietsinfrastructuur, traminfrastructuur en regionaal openbaar vervoer en heeft als decentrale OV-autoriteit een wettelijke verantwoordelijkheid voor de instandhouding van het regionale openbaar vervoer.

Levend landschap, erfgoed en cultuur

<i>Provinciaal belang</i>	<i>Toelichting</i>
Ontwikkelen van kernkwaliteiten van het landschap en behouden van aardkundige waarden.	De landschappen vormen gemeentegrensoverschrijdende structuren en kwaliteiten. Ook voor de natuur zijn de landschappen van groot belang. De aardkundige waarden zijn deel van de landschappelijke kwaliteiten.
Beschermen en benutten van de waarden van de cultuurhistorische hoofdstructuur.	De Cultuurhistorische hoofdstructuur omvat bovengemeentelijke en deels bovenprovinciale structuren waarbij de provincie zorgt voor de eenheid in aanpak van beschermen en benutten.

Beschermen en benutten van de <i>Outstanding Universal Value</i> van UNESCO Werelderfgoed.	De provincie heeft een wettelijke taak ervoor te zorgen dat de kernkwaliteiten van de bovengemeentelijke structuren van de Neder-Germaanse Limes, de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam als (voorlopig) UNESCO Werelderfgoed niet worden aangetast.
Zorgdragen voor een hoogwaardig aanbod cultuur en erfgoed.	De provincie bevordert het restaureren van rijksmonumenten, het beheren van archeologische vondsten (wettelijke taak), het in stand houden van molens en kasteelmusea, het organiseren van festivals, het aanbieden van cultuur- en erfgoededucatie via het onderwijs en het faciliteren van het bibliotheeknetwerk (wettelijke taak).

Toekomstbestendige natuur en landbouw

<i>Provinciaal belang</i>	<i>Toelichting</i>
Ontwikkelen en versterken van een robuust netwerk van natuur met hoge kwaliteit, en bevorderen van een betere leefbaarheid.	De provincie heeft een wettelijke taak voor de totstandkoming en instandhouding van het Europees en Nationaal Natuurnetwerk. Beleefbaarheid van en maatschappelijke betrokkenheid bij natuur dragen bij aan draagvlak voor natuur en daarmee aan de bescherming ervan.
Behouden en versterken van de biodiversiteit.	De provincie heeft een wettelijke taak voor het behoud/ herstel van een gunstige staat van instandhouding van beschermde en bedreigde soorten en hun leefomgeving, en voor de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten. Daarnaast heeft de provincie zorgplicht voor behouden en versterken biodiversiteit.
Beschermen en ontwikkelen van houtopstanden.	De provincie heeft een wettelijke en bovenregionale taak voor behouden en beschermen houtopstanden. Vanuit het Klimaatakkoord heeft de provincie samen met andere partijen de opdracht tot vergroting van het oppervlak houtopstanden.
Bevorderen van een duurzame en economisch rendabele landbouw.	De agrarische sector beheert ongeveer de helft van het grondgebied in de provincie Utrecht. Het is belangrijk dat de sector economisch vitaal blijft en deze rol kan blijven vervullen. Vanuit het provinciale belang voor gebruik en kwaliteit van het landelijk gebied bieden we mogelijkheden voor een transitie naar een circulaire, natuurinclusieve, klimaatneutrale en diervriendelijke landbouw (kringlooplandbouw), met behoud van gebiedskwaliteiten en gezonde leefomgeving.